

Bhagavad - Gita

1¹ *Dhrtaraštra reče:* Na Kurovu polju časti, kad se moji i Pandavi sukobiše žedni boja, šta se zbilo, o Sandžajo? ² *Sandžaja reče:* kad kraljević Durjodhana razvrstani puk Pandava ugleda, on učitelju priđe svome, pa mu reče: ³ "Učitelju, gledaj silni puk Pandava za boj svrstan! Ko ga svrsta? Sin Drupadin, Tvoj učenik bistra uma. ⁴ Sve junaci, strijelci vični, Ardžuni i Bhimi ravni: Jujudhana, i Virata, i Drupada, ratnik stravni; ⁵ Dhrštaketu, Čekitana, i Kašija vladar hrabri; Purudžit, i Kuntibhodža, i Šajbja, međ' svima prvi. ⁶ Judhamanju tu je silni, Uttamavdža srčan tu je; sin Subhadrin, Dravpadići... Svi odreda bori strašni. ⁷ A sad počuj, o Dvorodni, najdičnije među našim: Predvodnike vojske moje kazaću ti, neka znaš ih. ⁸ Ti sam, Bhišma, Karna, Krpa, pobjednik u boju vazda; Ašvatthaman, i Vikarna, i sin s njima Somadattin. ⁹ I drugih junaka sila, spremnih za me život dati; pod oružjem svakovrsnim, i iskusnih ratovati. ¹⁰ Malena je vojska naša, što je vođa Bhišma brani; dovoljna je vojska njina, što pod Bhime voljom stoji. ¹¹ Zato svi i svako od vas, čvrsto držeć' mjesto svoje, pri pokretu svakom neka samo Bhišmi pomoć pruža." ¹² A djed hrabri, Kaur-starac, da unuku duh svom digne, poput lava ričuć' silno, u ubojnu školjku dune. ¹³ Tad odjednom zazvučaše talambasi, trube, školjke, cimbala i bubnji redom: podiže se buka silna. ¹⁴ Na to Kršna i Ardžuna, u kolima stojeć' teškim, što ih konji-bijelci vuku, u čudesne školjke dunu. ¹⁵ Kršna uze Panjčadžanju, Ardžuna sad Devadattu; Bhima, ratnik stravonosni, u Paundru grdnu dune. ¹⁶ Judhištira, sin Kuntije, Anantavidžaju diže; a Nakula, Sahadeva - Sughošu, Manipušpaku. ¹⁷ Kralj Kašija, strijelac prvi, i Šikhandin, ratnik strašni; Dhrštadjumna, i Virata, i Satjaki nepobjedni; ¹⁸ Drupada, Dravpadovići, snažnoruki sin Subhadrin: svaki od njih, o Vladaru, u ubojnu školjku dune. ¹⁹ I ta silna jeka što se nebom-zemljom prolamaše, Dhrtaraštrinih sinova stade srca da razdire. ²⁰ Tad Ardžuna, što na stijegu lik majmuna nosi svome, Dhrtaraštroviće videć' spremne, i gdje strijele lete, ²¹ luk podiže, pa, Vladaru, Kršni ove riječi reče: "Stavi kola moja među vojske obje u sredinu! ²² Da osmotrim ljude ove što za bojem silno žude, s kojima mi nositi se u sukobu ovom valja. ²³ Da sagledam sakupljene borce koji, krv lijući, čine ono što je milo zlome srcu Durjodhane." ²⁴ Na te riječi Gudakeše Kršna stavi, Dhrtaraštro,

prekrasna mu kola među vojske obje u sredinu; ²⁵ ispred Bhišme, ispred Drone, ispred sviju poglavara, zбореć: "Gledaj, Prthin sine, Kaurave ovdje zbrane!" ²⁶ Tu Ardžuna vidje redom djedove sa unucima, oce, braću i sinove, učitelje i ujake; ²⁷ tastove i prijatelje, drug spram druga kako stoji: u obadv'je vojske vidje sve rođake postrojene. ²⁸ I duboko sažaljenje uze ga, pa s tugom reče: "Saplemenike kad svoje gledam ovdje, žudne boja, ²⁹ udovi me sveg izdaju, usta mi se, Kršno, suše, jeza sveg me podilazi, od stra' mi se kosa diže. ³⁰ Luk Gandiva iz ruke mi klizi, i sva koža gori; noge me ne drže više, a mis'o mi nekud bludi. ³¹ I znamenja ružna vidim, nit' predviđam, o Kešavo, išta dobro od klanice braće svoje na bojištu. ³² Za pobjedom sad ne žudim, ni za carstvom, zadovoljstvom: čemu carstvo, o Govindo, uživanja, život sami, ³³ kad oni rad' kojih carstvo, uživanja, sreću želim - stoje ovdje, odrekav se bogatstava, i života! ³⁴ Učitelji, oci, djeca, djedovi sa unucima, tastovi sa šurjacima, ujaci, i roda sila... ³⁵ Ne! Njih neću ubijati, makar oni mene htjeli - ni za carstvo nad tri svijeta, a nekmoli zemno samo! ³⁶ Kakvu bismo radost stekli Dhrtaraštrovića krvlju? Grijech bi samo na nas pao tih zlotvora smrću, Kršno! ³⁷ Nije pravda, o Madhavo, ubijati braće svoje: ko još sebi sreću steče ubijanjem roda svoga! ³⁸ Zaslijepljeni gramzivošću, ako oni grijeh ne vide od rušenja porodice, ni zlo od izdaje druga, ³⁹ što mi da se ne klonimo tog zločina, Džanardano, kad grijeh oči naše vide od rušenja porodice! ⁴⁰ Sa rušenjem porodice zakoni se drevni gase; bez zakona, porodicom bezakonje vlada cijelom. ⁴¹ Ovlada li bezakonje, stramputicom žene pođu; a pođu li putem lošim, eto, Kršno, zbrke kasta! ⁴² Zbrka kasta u ad vodi i krivce i porodicu, jer padaju u ad preci, ostavši bez hrane, vode. ⁴³ Grijehom tih što porodicu ruše, zbrku kasta tvore, i zakoni iskonski se porodice, kaste gase. ⁴⁴ A mi znamo, Džanardano: oni ljudi što zakona porodičnih ne imaju, u pakao nužno gredu. ⁴⁵ Kuku! Kakav zločin grdan naumismo da činimo, radi carstva i naslada krv lijući roda svoga! ⁴⁶ Ne! Za me je bolje da od Dhrtaraštrovića mača, bez otpora, bez oružja, na bojištu mirno padnem!" ⁴⁷ To rekavši na bojištu, Ardžuna u kola klonu, oturivši luk i strijele, a srce mu tuga uze.

2 ¹ *Sandžaja reče:* Videći ga sažaljenjem obuzeta, duhom pala, očiju od suza mutnih, Kršna ove riječi reče: ² *Gospod reče:* Otkud sad ta sramna slabost, nedostojna Arijevca, što ne vodi nebu? Otkud u otsudnom času, reci! ³ Ne daj da te nježnost svlada: ne doliči tebi, Kralju! Malodušnost nisku stresu, pa ustaj, na trepet vragu! ⁴ *Ardžuna reče:* Gdje na Bhišmu, Dronu mogu strijele slati na bojištu, kad mi štovati ih valja? Svakom vragu

strašni, reci! ⁵ Bolje svijetom prositi te živjeti, nego časne učitelje ubiti! Njih ubivši (ma za blagom gramzili), za života krvav plod ću kusati. ⁶ Niti znamo šta je za nas bolje sad: pobijediti, ili biti pobijeđen: jer njih ubiv živjet' mi se ne mili, a eno ih za boj spremnih spram mene! ⁷ Biće moje milost robom porobi, um moj bludi, nit' zna dužnost gdje mu je. Šta je bolje? Pouzdano reci mi, pouči me: Tebi sebe predajem. ⁸ Jer ja lijeka jadu mome ne vidim, što mi snagu čula sviju razara, pa ma carstvo silno i bez takmaca, i svu vlast nad bogovima stekao! ⁹ *Sandžaja reče*: Tako zboréc' Hrškeši, Gudakeša, trepet vragu: "Boriti se neću!" Kršni reče, na to mukom osta. ¹⁰ Osmjehnu se Hrškeša, pa Ardžuni poništenu obje vojske u sredini ove riječi reče, Kralju. ¹¹ *Gospod reče*: Žališ one što žaliti nije, a o mudrosti mi zboriš! Mudri, znaj, ne žale ni umrle, niti žive. ¹² Nigda vrijeme to ne bješe kad Ja, ti, il' ove vođe ne bijasmo, nit' će ikad iko od nas prestat' biti. ¹³ Duša tijelom našim prođe kroz djetinjstvo, mladost, starost, da u drugo tijelo uđe: to mudraca ne zbunjuje. ¹⁴ Spoj čula i stvari daje hladno, toplo; radost, patnju... Dođu, prođu - i ne traju. I zato ih snosi, Kralju! ¹⁵ Onaj kog' to ne koleba, kom' su radost, patnja isto; ko je mudar, o Vladaru, besmrtnosti vrijedan biva. ¹⁶ Nema nebiću postanja, nema biću propadanja; među što to dvoje dijeli, ko istinu zre, taj vidi. ¹⁷ Nepropadljivo je Ono što prožima, znaj, sve ovo; uništiti Nemjenjivo ni u čijoj moći nije. ¹⁸ Prolazna su tijela ova, al' je duša njina vječna, nerazorna, neizmijerna. I zato se bori, Kralju! ¹⁹ Ko misli da ona ubi, ili da je ubijena, podjednako taj se vara: nit' ubija, niti gine. ²⁰ Nit' se rađa, nit' umire ikada; nit', nestaje nit' će trajat' prestati. Nestvorena, vječna, stalna, iskonska, ne propada kad se tijelo uništi. ²¹ Ko zna da je duša neuništiva, nerođena, vječna, nepropadljiva, kako takav može ikog ubiti, il' ubistvu povod biti, Ardžuno! ²² K'o što čovjek ruho staro odbaci, pa navlači drugo, novo, na sebe, tako duša tijela trošna napušta, pa uzima druga, koja nova su. ²³ Nju oružje ne posiječe, nit' plamena žar sažeže, niti voda nju ovlaži, niti vjetra dah sasušu. ²⁴ Neranjiva, nespaljiva, vlazi, suši nepodložna, sveprisutna, vječna, ista, postojana, nepokretna. ²⁵ Neispoljenom je zovu, nepojmljivom, nemjenjivom. Pa kada znaš kakva je, čemu onda da je žališ! ²⁶ Makar o njoj drž'o da se stalno rađa, i mre stalno, ni tada ti, Snažnoruki, žaliti je ne pristoji. ²⁷ Rođenima smrt sljeduje, umrlima, da se rode: neizbježno to je svakom. Čemu onda da je žališ! ²⁸ Mračni su počeci bića, srednji njihov put je jasan, kraj im opet tama skriva: čemu na to tugovati! ²⁹ Rijetkom srećom nju ko vidje, srećom kogod o njoj reče, il' ću o njoj srećom neko: ču, al' znanje o njoj nema. ³⁰ Nikad niko dušu što u tijelu svačijem obitava ne ubi,

Bharatoviću! Nema bića za žaljenje!³¹ Uzmemo li dužnost tvoju, kolebanju mjesta nije: za Kšatriju nema drugog dobra osim dužna boja.³² Blago onim Kšatrijama kojih takav rat dopade: srećom, Kralju, zadobiše otvorene dveri neba!³³ Al' ako ti zakoniti rat voditi nećeš ovaj, čast i dužnost prenebreš, grijeh ćeš na se navaliti.³⁴ Sramotu će tvoju dovijek ljudi širom pominjati, a za časna čovijeka je sramota od smrti gora.³⁵ Ratnici će ljudi mniti da te strah iz boja vrže, i visoko ime tvoje do prezira u njih pašće.³⁶ Dušmani će tvoji onda silu sramnih riječi reći, klevetajuć' vičnost tvoju: ima l' od tog bola većeg?³⁷ Pogineš li, nebo steče; pobijediš li - zemna blaga. Zato ustaj, Prthin sine, čvrsto riješen da se boriš!³⁸ Isto cijeni radost-patnju, dobit-štetu, uspjeh-poraz; takav za boj sablju paši: onda u grijeh pasti nećeš!³⁹ Držanje ti rekoh Sankhje, a sad počuj ono Joge; usvojiš li taj stav, Kralju, okove ćeš djela sresti.⁴⁰ Na tom putu što god steče ne izgubi nikad više; te dužnosti ma i malo - od pogibli silne čuva.⁴¹ Stav riješena čovjeka je jedan samo, Kurov sine; neodlučnih držanja su bezbrojna i mnogostruka.⁴² Nerasudni što se Veda opijaju slovom samo, veleć': "Ničeg više nema;" žudnje sužnji, rajolovci...⁴³ Tim riječima slatkim stiču rođenje k'o plod svog djela, liturgije služeć' silne rad' naslada i rad' moći.⁴⁴ Uživanja, moći roblje, opčinjeni slovom Veda, stav rješениh ne postižu, nit' stižu usredsređenju.⁴⁵ Tri su niti domet Veda: iznad triju niti budi! Van parova, u Vrlini, van sticanja, vladaj sobom!⁴⁶ Kol'ko bazen vajde ima tamo gdje je potop vode, tolk'o brahman koji shvata - koristi od Veda svijui!⁴⁷ Djelo samo za smjer uzmi, a nikada plode djela: niti djelaj ploda radi, nit' se podaj nedjelanju!⁴⁸ Čvrst u jogi, djela vrši neprivržen plodu djela; uspjeh, poraz isto snosi: ravnodušnost - to je joga.⁴⁹ Daleko je djelo niže joga uma. Umu samo pribjegavaj: jadni ti su što djelaju ploda radi!⁵⁰ Ko um svoj obuzda, brzo iznad zla i dobra stiže; zato jogom suzdaj sebe: Joga jeste alat djelu.⁵¹ Mudri ljudi, um obuzdav, odrekav se ploda djela, okove rođenja svrgav: bezbolnosti mjestu stižu.⁵² Kada jednom um tvoj prođe svu zablude šumu, tada ravnodušan spram svega bićeš što si čuo ili čućeš.⁵³ Nepometen slovom Veda, kada um tvoj bude bio čvrst, postojan, usredsređen: tek tada ćeš jogu steći.⁵⁴ *Ardžuna reče*: Taj što ravnotežu uma steče, čvrst i usredsređen: kakvo obilježje ima? Kako zbori, sjedi, hoda?⁵⁵ *Gospod reče*: Kad sve želje srca pusti, kad duh sam je sebi dosta, o takvome reći možeš: postojanost uma steče.⁵⁶ Nepotišten usred patnji, i bez želja sred užitka; iznad strasti, straha, gnjeva: to je mudrac čvrsta uma.⁵⁷ Ko ni za čim već ne žudi, ko u dobru ne uživa, nit' zlo kudi oko sebe: taj je uma postojana.⁵⁸ I ko čula svoja kloni od dodira s predmetima, k'o

kornjača ude svoje: taj je uma postojana.⁵⁹ Proći će se svi predmeti duše kojoj hrana nisu; Al' ostaće ukus: njega nesta tek kad vidiš Višnje.⁶⁰ Jer, Ardžuno, i u mudra čovjeka što napor čini, silovita čula umom ovladaju mimo volje.⁶¹ Pokoriv ih, neka sjedi obuzdan i predan Meni: nad čulima ko vlast ima taj je uma postojana.⁶² Misliš li o predmetima, privlačnost se k njima rađa; a privlačnost žudnju nosi, a od žudnje srdžba biva.⁶³ Srdžba stvara pometenost, pometenost - zaboravnost, zaboravnost - sumrak uma, sumrak uma - kraj čovjeka.⁶⁴ Al' ko, um i čula suzdav, iznad strasti, odvratnosti, svijetom čulnih stvari hodi: taj spokojstvu duha stiže.⁶⁵ A taj spokoj duha nosi kraj patnjama svima, Kralju. Takva duha čovjek brzo postojanost uma stiče.⁶⁶ Ko sam sebe ne zauzda, nema stava, ni poleta u naporu, niti mira. A bez mira otkud sreće?⁶⁷ Kad se srce za čulima bludnim jagmi, ono vuče i sam razum bog-zna-kuda, k'o god vjetar lađu vodom.⁶⁸ Zato onaj, Snažnoruki, koji čula svoja kloni od predmeta oko sebe, postojanost uma stiče.⁶⁹ Što je noć za druga bića, obuzdanom zora biva; što sva bića zorom zovu, noć je mudrom koji vidi.⁷⁰ Ko okean što postojan ostaje, iako mu vode mnoge pritiču, tako čovjek mir nalazi samo kad želje prima, ali im nerobuje.⁷¹ Ko se želja svih odrekne i bez žudi svake djela, ne težeći za sticanjem, nesebičan: taj mir stiče.⁷² To je čvrsti stav u Brahmi: van zabluda u njem' bićeš. Dostigav ga, pred smrt makar, gašenje u Brahmi steče!

3¹ *Ardžuna reče:* ako držiš, Džanardano, da um iznad djela stoji, što me onda, o Kešavo, Na svirepo djelo goniš?² Ti riječima mračnim nekim u zabunu um moj vrže: riječ mi jednu jasno reci, kojom dobru stići mogu.³ *Gospod reče:* dva su puta na tom svijetu (k'o što davno Ja objavih): Joga znanja - za sankhjane, Joga djela - za jogine.⁴ Ko se djela kloni, neće slobodu od djela steći, nit' će samo odricanjem savršenstvu svome stići.⁵ Ni za časak jedan niko bez djelanja kakvog nije: od prirode date niti nagone ga, ma ne htio.⁶ Ko organe za rad svoje obuzda, a mišlju luta k predmetima, u zabludi: pritvoricom takvog zovi!⁷ Al' ko, umom čula kroteć', prione na jogu djela organima, bez privrge: uzvišen je o Ardžuno.⁸ Dodijeljeno vrši djelo: rad je bolji od nerada. Bez radnje ni tijelo svoje ne bi mog'o održati!⁹ Osim djela kao žrtve, ovaj život rob je djela; zato djelaj žrtve radi, neprivržen plodu djela!¹⁰ Stvoriv ljude kad i žrtvu, tvorac svijeta negda reče: "Množite se ovim, i to nek' vam "krava želja" bude.¹¹ Tim bogove ishranjajte, da vam bozi hranu dadu; i hraneći jedni druge, višnjem ćete dobru stići.¹² Žrtvom siti, bozi će vam sva željena blaga dati.

Ko darove njine kusa, a ne vraća, kradljivac je." ¹³ Ko ostatke žrtve jede, prosti su mu grijesi svaki; ko za sebe hranu sprema, taj doista grijeh svoj kusa. ¹⁴ Hrana jeste izvor bića a hrana od kiše biva; kišu daje žrtva bogu, a žrtva je čin i djelo. ¹⁵ Početak je činu Brahma, Brahm u Neuništiv dade. Elem, sveprisutni Brahma u žrtvi se dovijek krije. ¹⁶ Pokrete se točak tako: ko vrtjeti ne pomaže, zle je duše, rob je čula, i zaludu živi, Kralju. ¹⁷ Al' ko samo duh svoj ljubi, kom' je samo duh svoj dosta, i u njemu radost nađe: taj već nema šta da djela. ¹⁸ Nit' šta čeka od djelanja, nit' šta od nedjelanja; od svih bića nezavisan, jer ne treba od njih ništa. ¹⁹ Zato vazda neprivržen vrši djelo koje moraš; jer ko neprivržen djela, taj najvišoj meti stiže. ²⁰ Djelom Džanaka i slični savršenstvo postigoše; na djelatnost obvezan si već rad održanja svijeta. ²¹ Što najbolji čovjek čini, to će i puk htjeti vazda; što god uz'o za mjerilo, povešće se sav svijet za njim. ²² Širom sva tri svijeta nema djela za Me da površim, ničeg što već ne postigoh: ipak, vazda djelam, Kralju. ²³ Jer kad ne bih neumorno, vječito za poslom bio, svi bi ljudi širom svijeta za primjerom mojim pošli. ²⁴ I djelati kad bih prest'o propali bi ti svjetovi; stvorio bih zbrku kasta i u propast narod vrg'o. ²⁵ Neuk djela k'o rob djela: nek' i mudrac djela, Kralju, al' nevezan za plod djela, i rad' održanja svijeta. ²⁶ Nek' ne stvara zbrku uma onom što privržen djela; djelajući jogi predan, nek' neukom podstrek pruža. ²⁷ Svako djelo tvore samo od prirode date niti: sebičnošću zavarana, duša misli: ja sam tvorac. ²⁸ K'o istinu zna da duša izvan niti, djela stoji, da međ' sobom niti tvore, neprivržen djelu biva. ²⁹ A kog' niti zavedoše, privržen je njenom djelu. No k'o sve zna nek' ne buni um onih što malo znaju. ³⁰ Meni djela sva prepusti: misli usmjerivši duhu, bez žudnji, van sebičnosti; bori se, odbaciv moru! ³¹ I oni što postojano ove misli moje slijede, puni vjere, nezlobivi, slobodni od djela biće. ³² No, znaj, oni što preziru i ne slijede misli Moje, za svako su znanje slijepi, nerazumni, izgubljeni. ³³ Svako, čak i mudrac, djela po prirode svoje toku; za prirodom bića idu: šta tu može suzbijanje! ³⁴ Svako čulo nužno rađa il' privlačnost, il' odvratnost prema stvari. Pod vlast ovih nemoj pasti: gusari su. ³⁵ Svoju dužnost vršiti, ma osrednje, bolje je no tuđu, makar izvrsno; smrt na svojoj dužnosti vrlina je, tuđu dužnost vršiti je opasno. ³⁶ *Ardžuna reče:* Šta čovjeka primorava da zlo čini protiv volje? Koja sila njega goni? To mi, Kršno, sada reci! ³⁷ *Gospod reče:* To je žudnja, to je srdžba: nit' Strasti je uzrok njima; nezasito zlo najveće: to je ovdje neprijatelj. ³⁸ K'o što vatru dim prekriva, il' prašina ogledalo, il' zametak košuljica: tako žudnja znanje skriva. ³⁹ Znanje krije od mudraca vječni njegov neprijatelj, u obliku žudnje, Kralju, te vječito gladne vatre. ⁴⁰

Čula naša, svijest i razum sjedišta su njena: kroz njih u zabludu dušu vodi, zamračivši znanje njeno. ⁴¹ Zato, diko svih Bharata, najpre čula suzdać svoja, onda skrši zlo to što ti iskustvo i znanje ruši. ⁴² Značajna su čula, kažu; no nad njima razum stoji, od razuma veća svijest je, još viši od svijesti duh je. ⁴³ Znajuć' šta je iznad svijesti, duh svoj jačaj čvrstom voljom, pa dušmana ljuta slomi, žudnju slomi, snažnoruki!

4 ¹ *Gospod reče:* ovu jogu od iskona Ja predadoh Vivasvatu, Vivasvat Manavu reče, Manav reče Ikšvakavu. ² Tako stalno predavana, do mudraca carskih stiže. Al' vremenom dugim joga na svijetu se izgubila. ³ Tu prastaru jogu danas Ja predadoh tebi, jer si Meni odan, i drug vjeran: najviša je ona tajna. ⁴ *Ardžuna reče:* rođenje je Tvoje pozno, Vivasvat se prije tog rodi; kako onda da razumijem da Ti prvi jogu dade? ⁵ *Gospod reče:* Ja rođenja prođoh mnoga, k'o god i ti, o Ardžuno; samo što sam Ja njih svijestan, a ti nisi, vragu strašni! ⁶ Nestvoren sam, nepromjenjiv, i gospodar bića sviju. Al' prirodi pribjegavši, rađam Sebe Svojom moći. ⁷ Kad god vidim da na svijetu zakon pravde nisko padne, bezakonje maha hvata, Ja tad Samog Sebe rađam. ⁸ Na zaštitu pravednika, i na propast zlikovaca, na uspostavljanje pravde - vijekovima Ja Se rađam. ⁹ Božanska rođenja Moja, prava djela Moja ko zna, ne rađa se poslije smrti: Meni grede, o Ardžuno. ¹⁰ Slobodni od strasti, straha, gnjeva, i pritekavši Meni, Meni predani, isposništvom znanja sebe očistiv: takvi Mome stanju bivstva stigoše. ¹¹ Kako vjernik priđe Meni, takvu mu i milost vraćam; bilo šta da ljudi čine, Mojom stazom hode, Kralju. ¹² Ko dobit od djela želi, on bozima žrtve pruža; jer dobit od djela brzo na ovome svijetu dođe. ¹³ Podjelu na čet'ri kaste stvorih prema niti, djelu. Iako sam Ja njen tvorac, iznad djela vječno stojim. ¹⁴ Djela Mene ne kaljaju: ne žudim za plodom djela. Onaj ko Me takvim shvati, slobodan od djela biva. ¹⁵ To znajući, vršili su djela stari, rad' spasenja. Zato i ti djela čini, poput starih od davnina. ¹⁶ Šta su djelo, nedjelanje? I mudraca to zbunjuje. Rećiću ti šta je djelo: znaš li to, od zla se spase. ¹⁷ Valja znati šta je djelo, valja znati - šta nedjelo, i to - šta je nedjelanje: skriveni su puti k djelu! ¹⁸ Ko u djelu nedjelanje, nedjelanju djelo vidi: prosvećen je među ljudima, jogin, i sva djela svrši. ¹⁹ Ko poduhvat svaki čini ne stremeći, i bez žudnje, vatrom znanja djela spaliv: tog učenim mudri zovu. ²⁰ Neprivržen plodu djela, zadovoljan, nezavisan, i kada se lati djela, on ne djela nikad ništa. ²¹ Obuzdana uma, duha, odrekav se sve svojine, van želja, i djelajući tijelom samo - grijeh ne čini. ²² Srećan onim što da slučaj, van parova, isti vazda: u zlu, dobru; nezavidljiv: mada

djela, vezan nije.²³ Van privrge, oslobođen, u mudrosti uma čvrsta, kom' je svako djelo žrtva: pred takvim se djelo gasi.²⁴ Sve je Brahma za takvoga: žrtva, vatra, prinosilac. Brahmi samo takav stiže, jer se s djelom-Brahmom spaja.²⁵ Jedni među joginima Bogovima žrtve nose; drugi žrtvu žrtve radi u plamenu Brahme gore.²⁶ Treći vatri odricanja čula (sluh i druga) daju; drugi opet vatri čula predmete (k'o zvuk i slično).²⁷ Drugi svaku radnju čula i životnog daha daju vatri joge obuzdanja, kojoj znanje iskru uli.²⁸ Zavjetnici strogi vjere: imovinu jedni daju; isposništvo, jogu, drugi; treći - poznavanje Veda.²⁹ Drugi, što se posvetiše da disanje svoje krote, udisanje izdisanju žrtvuju, il' drugo prvom.³⁰ Drugi, zavjetnici posta, dah životni dahu daju. - Svi ti znaju žrtva šta je, i njom grijeha svoje spraeše.³¹ Ko ostatke žrtve vječne jede, vječnom Brahmi stiže: ni svijet ovaj sebičnjaka nije, a nekmoli onaj!³² Raznovrsne žrtve tako u usta se Brahmi liju; svaku od njih djelo stvori: znaš li to, slobodu steče.³³ Žrtva znanja, o Ardžuno, viša je od svake tvarne: svako djelo, bez iznimke, vrhunac u znanju nađe.³⁴ Znanje stiči poslušnošću, pitanjima, predanošću; i mudraci što istinu sagledaše, daće ti ga.³⁵ A sa znanjem, u zabunu nećeš više pasti, Kralju; jer ćeš njime baš sva bića u sebi i Meni naći.³⁶ Makar bio među svima grešnicima ti najveći: svih ćeš zala more samo brodom znanja prebroditi.³⁷ K'o što vatra raspaljena u pepeo drvo vrgne, tako plamen znanja, Kralju, od svih djela pep'o stvara.³⁸ Širom svijeta nema znanju ravna sredstva očišćenja; k'o savlada jogu, znanje vremenom u sebi nađe.³⁹ Znanje stiče ko vjeruje, ko mu stremi, i ko čula suzda svoja. A sa znanjem miru krajnjem brzo stiže.⁴⁰ Neznalica, sumnjatica, nevjerica - izgubljen je: sreću, ovaj svijet, nit' onaj ne zadobi sumnjatica!⁴¹ Ko s' odrekne djela jogom, ko posiječe sumnju znanjem, ko je duha vladar svoga: toga djela ne vezuju.⁴² Zato mačem znanja sijeci kćer neznanja - sumnju srca, pa pritekav jogi, ustaj na noge, Bharatoviću!

5¹ *Ardžuna reče:* odricanje svakog djela, k'o i jogu hvališ, Kršno. Određeno sad mi reci: Šta je od tog dvoga bolje.² *Gospod reče:* odricanje, joga djela istoj višnjoj meti vode. Pa ipak, nad odricanjem joga djela prednost ima.³ Ko nit' žudi, nit' prezire, odricanjem prožet taj je; jer slobodan od parova kvrga djela lako zbaci.⁴ Neznalica, a ne znalac, dijeliće od sankhje jogu: taj ko srcem priđe jednom, braće plode obadvoga.⁵ Stanje kom' sankhjanin stiže, stiže mu i jogin djela. Sankhja, joga jedno da su, ko vidi, taj zbilja vidi.⁶ Al' bez joge lako nije odricanje postignuti. Mudrac koji jogom vlada Brahmi vrlo brzo stiže.⁷ Jogi predan, čista duha, vladar

sebe, svojih čula, duh svoj u svih videć' bića: mada djela, taj čist osta. ⁸ "Ja ne djelam ništa", misli Jogin što istinu znade; "Vid, sluh, dodir, miris, ukus, san, hodanje, il' disanje; ⁹ Govor, hvatanje, čišćenje, očnih kapki otvaranje, zatvaranje - stvar su čula i predmeta", tako smatra. ¹⁰ Ko sva djela Brahmi pušta, i ko djela neprivržen: tog ne dira zlo, k'o voda što lotosov list ne kvasi. ¹¹ Tijelom, umom, ili sviješću, il' čulima samo - jogin djela vrši, van privrge, rad' čišćenja duha svoga. ¹² Odrekav se ploda djela, jogin miru trajnom stiže. Al' kog' žudnja za plod djela vezuje, taj sužnjem osta. ¹³ Mišlju djela sva odbaciv, duša mirno vlada sobom u tvrđavi s devet dveri: ne djela, na rad ne goni. ¹⁴ Duh ne stvara ovom svijetu ni djelatnost, niti djela, nit' vezuje za plod djelo: stvar prirode ljudske to je. ¹⁵ Sveprisutni Duh ne prima ni grijeh, ni vrlinu ičiju, no neznanje mudrost skriva, te su bića u zabludi. ¹⁶ Al' u čijem srcu znanje kraj učini tom neznanju, u njih znanje kao sunce obasjava to Najviše. ¹⁷ Duh, svijest na To usmjerivši, i težeći Tome samo: gredu stanju bez povratka, jer im znanje grijeha oprava. ¹⁸ U brahmanu mudrom, skromnom, kao god u slonu, kravi, u psu, il' u čandalinu - mudrac jedno isto vidi. ¹⁹ Rođenja se već sad spase istovjetnost koji vidi. Čist je Brahma, u svih isti: zato on u Njemu stoji. ²⁰ U dobru se ne radosti, u nevolji ne žalosti, čvrsta uma, van zablude, Brahmam zna: u Brahmi stoji. ²¹ Neprivržen spoljnom svijetu, on u sebi sreću nađe; spregavši se s jogom Brahme, neprolaznu sreću stiže. ²² Radosti što čula daju jesu samo izvor bola: nastadoše, i prestaće; zato mudrac njih ne traži. ²³ Ko je kadar odoljeti, još ovdje, dok tijelo nosi, bujici od želja, srdžbe: taj je jogin, taj je srećan. ²⁴ Ko u sebi radost, sreću, i u sebi svijetlost nađe: taj jogin se s Brahmom spaja i brahmanirvani stiže. ²⁵ Mudraci od grijeha čisti, izvan sumnji, duh obuzdav, dobru svakog bića radi: ti brahmanirvanu stiču. ²⁶ Slobodni od želja, srdžbe, um obuzdav, Duha znalci: ti asketi, o Ardžuno, pred brahmanirvanom stoje. ²⁷ Mudrac, svijet odbaciv spoljni, međ' obrve vid svoj uprev, držeći u ravnoteži i disanje kroz nos svoje; ²⁸ Čula, razum, svijest obuzdav, sav stremec' oslobođenju, iznad želja, straha, gnjeva, takav vazda: slobodan je. ²⁹ Ciljem žrtvi i askeze, gospodarem svih svijetova, prijateljem bića - takvim ko Me zna, taj miru stiže.

6 ¹ *Gospod reče:* ne mareći za plod djela, ko čin dužni vrši, taj je Samnjasin i jogin, a ne ko s' odriče vatre, čina. ² To što odricanjem zovu, znaj da jeste joga djela; jer ne posta jogin niko ko se svrhe ne odreče. ³ Mudracu što jogi teži sredstvo za to djelo biva; a kad jednom jogu stekne, mirovanje sredstvo tad' je. ⁴ Kad ni za predmete čula, ni za djela vezan

osta, kad s' odrekne svrhe svake, tada reci: jogu steče. ⁵ Nek' duh Duhom čovjek diže, neka duh svoj ne obara! Jer Duh duhu prijatelj je, i Duh duhu neprijatelj. ⁶ Ko pokori duh svoj Duhom, tom' prijatelj Duh će biti; al' ko duha vladar nije, tome Duh je neprijatelj. ⁷ Ko duh suzda, spokoj stekne, tog Duh višnji sabran osta, bilo hladno-toplo, radost-patnja, počast il' nemilost. ⁸ Bogat znanja i iskustva, ravnodušan, vladar čula; grumen zemlje, kamen, zlato kom' su isto: taj je jogin. ⁹ Drug, saveznik, neprijatelj, neutralac, dušman, svojta; grešnici i sveci - kom' su svi jednaki: uzvišen je. ¹⁰ Neka jogin sebe stalno pokorava, u samoći: obuzdane misli, duha, izvan težnji, bez svojine. ¹¹ Nek' na kakvom čistom mjestu ni visokom, niti niskom, čvrsto sjedi, pokrivši ga suknom, kožom, travom svetom! ¹² Tu sjedeći, nek' se jogi preda rad' čišćenja duha, obuzdavši mis'o, čula, usmjerivši um ka jednom! ¹³ Držeć' tijelo, vrat i glavu uspravne i nepomične, u vrh nosa pogled uprev, očima ne bludeć' nikud; ¹⁴ Spokojan, van straha svakog, obuzdana uma, čedan, neka sjedi - jogom, mišlju sav potpuno predan Meni! ¹⁵ I kroteći duh svoj vazda, jogin uma obuzdana miru krajnjem u nirvani, što u Meni leži, stiže. ¹⁶ Nije joga onog što je sužanj jela ili posta; niti onog koji, Kralju, vijek prospava ili probdije! ¹⁷ U okrepi i u hrani, u djelanju, snu i bdjenju - umjeren u svemu ko je: tog je joga što bol gasi. ¹⁸ Kada misli obuzdanoj, slobodnoj od svake žudi, uporište duh je samo, tada reci: jogu steče. ¹⁹ K'o god što u zavjetrini plamen svijeće ne treperi, tako Jogin miran osta, jogi duha kad se preda. ²⁰ To kada se mis'o smiri, obuzdana vježbom joge; kad duh ljudski Duh posmatra, i u Njemu radost nađe; ²¹ Kad najvišu i nadčulnu sreću umom čistim pojmi; i kad, u njoj stojeć' čvrsto, od istine ne otpada; ²² Tekovina koju čovjek za najveće dobro smatra, u kome ga ne potrese zlo najgore, o Ardžuno: ²³ To imenom joge zovi, razdvojenje to od bola. I nju vrši riješenošću, neustraivošću srca! ²⁴ Bez razlike sve odbaciv želje, kćeri interesa; obuzdavši umom sasvim skupinu svih čula redom; ²⁵ Nek' spokojstvu postepeno grede, riješenošću uma; i usmjeriv mis'o k Duhu, nek' se drugih misli pusti! ²⁶ Za čim god um kolebljivi, laki ushtje da poleti, ukloni ga od te stvari i za Duh ga samo veži! ²⁷ Jer najviša sreća stiže joginu što um svoj smiri, strast ugasi, čist ostade, i sa Brahmom jedno posta. ²⁸ I kroteći duh svoj vazda, slobodan od grijeha svijuu, lako vječnoj sreći stiže, lako dodiru sa Brahmom. ²⁹ Onaj ko duh jogom kroti, ko u svemu isto vidi: taj će sebe u svih bića, sva bića u sebi naći. ³⁰ Ko u svemu Mene vidi, i ko sve u Meni vidi, za tog Ja izgubljen nisam nit' je za Me on izgubljen. ³¹ Držeći se tog jedinstva ko Me u svih bića štuje, ma kog stanja

bivstva bio, taj jogin u Meni leži. ³² Ko, po sebi sudeć', vidi jedno isto u svih bića, bila radost ili patnja, savršeni jogin taj je. ³³ *Ardžuna reče:* ta joga o kojoj veliš ravnodušnost da je, ne znam temelj čvrsti za nju gdje je; jer nestalan um je ljudski. ³⁴ Jest, nestalan um je, Kršno; jak silovit, nesalomljiv. Čini mi se, prije bi vikor no um ljudski obuzdao! ³⁵ *Gospod reče:* nema zbora, nestalan je, neukrotiv. Al' se može obuzdati - vježbom stalnom, odvratnošću prema čulnom. ³⁶ Jest, jogu je teško steći onom ko duh ne ukroti. Ko duh suzda, taj je steče - naporom i putem pravim. ³⁷ *Ardžuna reče:* Kojoj meti onaj stiže što vrh joge ne doseže; vjere pun, al' slabe volje, uma što od joge luta? ³⁸ Otpavši od oba svijeta, skrenuvši sa puta k Brahmi, k'o provaljen oblak zar će propadnuti, bez oslonca? ³⁹ To, tu sumnju, molim Ti se, razbij mi do kraja, Kršno; jer sem Tebe ko bi drugi tu mi sumnju razveja! ⁴⁰ *Gospod reče:* ni ovdje, ni poslije smrti propasti za njega nema. Jer niko ko dobro čini zlu ne može stići, družu. ⁴¹ Svijet pravednih zadobivši, tu će mnoga ljeta biti, da se zatim snova rodi u čestitoj, slavnoj kući. Il' će svijeta ugledati u jogina mudrih domu; jer rođenje to je teže na tom svijetu zadobiti. ⁴³ Tu će iz svog prvog tijela isto stanje uma steći, da napore dalje njime ka svom savršenstvu čini. ⁴⁴ Jer ranija vježba će ga naprijed vući, ma ne htio: želja već za znanjem joge iznad slova Veda diže. ⁴⁵ I s revnošću napor čineć', čist od grijeha, usavršen rođenjima mnogim - jogin meti krajnjoj najzad stiže. ⁴⁶ Jogin nad asketom stoji, iznad znanja tražioca, više žrtvi prinosnika: zato jogin budi, Kralju! ⁴⁷ Al' od svih jogina onog ko, pun vjere, Mene štuje, iz dna srca Meni teži - najboljim joginom smatram.

7 ¹ *Gospod reče:* a sad počuj kako ćeš Me, pribjegavši Meni mišlju za Me vezan, jogi predan, sasvim i bez sumnje znati! ² Reći ću ti bez ostatka sve iskustvo i svu mudrost; njih stekavši, ništa više na tom svijetu nemaš znati. ³ U hiljadu jedva jedan da svom savršenstvu stremi; a međ' savršenim jedva jedan da Me zna istinski. ⁴ Zemlja, voda, vatra, vazduh, etar, razum, svijest, samosvijest: na dijelova ovih osam priroda se Moja dijeli. ⁵ To je niža. A sad višu prirodu u Meni saznaj! Duša to je životvorna što svijet ovaj održava. ⁶ U njoj nađu, Snažnoruki, sva bića rođenje svoje. Ja sam vrelo cijelog svijeta, i njegova propast Ja sam. ⁷ Iznad Mene ničeg nema: o Mene se sav svijet niže, kao đerdan od bisera o nit svoju, vragu strašni. ⁸ Ja sam ukus vode, Kralju, svijetlost sunca i mjeseca, glas om Veda, zvuk u etru, i muškost u muškarca. ⁹ Ja sam blagi miris zemlje, i sjaj vatre, o Ardžuno; u svih bića život Ja sam i oskudnost u asketa. ¹⁰ O,

takvim Me saznaj, Kralju: vječno sjeme svih sam bića, misaonost misaonih, veličina sveg velikog! ¹¹ Ja sam snaga sviju snažnih, slobodna od žudnje, strasti; u svih bića žudnja Ja sam, žudnja, ali dozvoljena. ¹² I znaj, stanja od tri niti: od Vrline, Srasti, Tame, od Mene su: nisam u njih, već ona u Meni jesu. ¹³ Ta tri stanja od tri niti u zabludu sav svijet vode, te ne zna da iznad njih sam, nepromjenljiv da sam, ne zna. ¹⁴ Ta opsjena moći Moje što je niti sobom čine neprebrodiva je. Al' ko Meni priđe, prebrodi je. ¹⁵ Niski, bludni zala tvorci, tom opsjenom zalučeni, demonskoga stanja bivstva, takvi Meni ne prilaze. ¹⁶ Čet'ri vrste vrljih ljudi mene štiju, o Ardžuno: napaćeni, žedni znanja, gladni blaga, i mudraci. ¹⁷ Najbolji je od njih mudrac. Jogi stalno vjeran, samo jedno štijuć', Meni drag je, i Ja njemu drag sam silno. ¹⁸ Svi su oni plemeniti, al' je mudrac dio Mene; jer on, jogi predan, Mene za najvišu metu uze. ¹⁹ Na kraju rođenja mnogih Meni sebe daje, znajuć': "Kršna sve je." O, takva je uzvišena duša rijetka! ²⁰ A kom' žudnja mudrost uze, božanstvima drugim služi, i obrede drži razne, jer prirode rob je svoje. ²¹ No koji god oblik boga htio vjernik da poštuje, Ja sam onaj što u njemu vjeru čvrstu održava. ²² I pun takve vjere, za se milost toga boga traži, da mu želje ispunjava, jer Ja mu ih tako dajem. ²³ Prolazni su plodi njini, jer je pamet njina kratka: bogomoljci bogovima, Meni odan - Meni grede. ²⁴ "Ispolji se Neispoljen," tako neuk Mene smatra; jer bit višu ne zna Moju, nemjenjljivu i najvišu. ²⁵ Pod opsjene velom Moje, Ja se svakom ne otkrivam; zavarani svijet Me ne zna nerođenim, nemjenjljivim. ²⁶ Ja znam bića što bijahu, ona koja sada jesu, i koja će doći, Kralju; ali Mene ne zna niko. ²⁷ Sva su bića od rođenja u zabludi, o Ardžuno; jer ih dvojstva u nju vode, plodi želje i prezira. ²⁸ Ali ljudi vrljih djela, iznad varke od dvojstava, od grijehova čisti sviju: ti Me štiju čvrsta srca. ²⁹ Ko god Meni predan stremi starost i smrt da pobijedi, taj će cijelog Brahm u znati, osnov Duha, sve o Duhu. ³⁰ Joga što Me sudnjeg časa poznaje k'o osnov sviju bića, žrtvi, božanstava: uistinu taj Me sazna!

8 ¹ *Ardžuna reče:* šta je Brahma, šta je djelo, šta je osnov duha, Kršno? Šta je osnov svakog bića, i šta osnov božanstava? ² Šta je osnov žrtve, kako u telima našim biva? Sudnjeg časa kako mogu obuzdani da Te znaju? ³ *Gospod reče:* neuništivo i Višnje jeste Brahma. Osnov duha - priroda je urođena. Delo - uzrok stanja bića. ⁴ Osnov bića priroda je smrtna. Ličnost Višnja jeste osnov božanstava. Osnov žrtve Ja sam u tijelima. ⁵ Ko u sudnjem času na Me misli, tijelo kad napušta, taj Mom' stanju bivstva stiže, dvoumice tome nema. ⁶ Na koje god stanje bivstva misli, tijelo kad napušta,

tom stanju i stiže, Kralju, jer se mišlju sa njim srodi. ⁷ Zato vazda na Me misli, i bori se! Usmjeriš li um, svijest na Me, Meni samo ti ćeš stići, sumnje nije. ⁸ Ko se jogi misli preda, ne bludeći mišlju drugdje, na božansku i najvišu ličnost misleć': njoj odlazi. ⁹ Ko misli na svevidećeg, iskonskog, od atoma manjeg, tvorca kosmosa, upravljača, neshvatljivog oblikom, što k'o sunce blista iznad tmine te; ¹⁰ Ko na nj misli kada tijelo napušta, čvrstim umom, joge snagom, odano, međ' obrve dah životni uprevši: taj Ličnosti Višnjoj božjoj odlazi. ¹¹ Reći ću ti mjesto ono ukratko koje znalci Veda zovu vječitim; kom' asketi, strast odbaciv, stigoše, i rad' kojeg u čednosti življahu. ¹² Sve tjelesne dveri zaprev, zatvorivši um u srce, a životni dah u glavu, vježbom joge usredsređen; ¹³ Jedan slog - Om, Brahmam - zboreć', na Me misleć' na polasku, kad napušta tijelo svoje, taj najvišoj meti stiže. ¹⁴ Vazda suzdanu joginu, koji stalno misli na Me, i ninašta drugo, Kralju, Ja sam lako pristupačan. ¹⁵ Meni stigav, Taj duh silni, savršenstvo stekav krajnje, ne vraća se na svijet više, mjesto patnji, prolaznosti. ¹⁶ Od Brahmina carstva niže svi svijetovi podložni su ponovnom rođenju, Kralju: al' ko Meni stigne, nije. ¹⁷ Ko zna da dan jedan Brahme svijeta tisuć' vijeka traje, i noć Brahme tisuć' vijeka, taj zna bitnost dana, noći. ¹⁸ Kad Dan svane, sva će bića ispoljenje naći svoje; kad Noć padne, snova tonu u mrak neispoljenosti. ¹⁹ I ta tušta i tma bića po nuždi se stalno rađa: raspada se kad Noć padne, da se Zorom snova rodi. ²⁰ Al' nad tim neispoljenim drugo stanje bivstva jeste: dok sva bića propadaju, to Neispoljeno traje. ²¹ Nepropadljivim ga zovu i najvišom metom, Kralju. Ko mu stigne, ne rađa se: to je Moja kuća višnja. ²² Tu najvišu Ličnost, koja sva bića u Sebi drži i prožima sav svijet Sobom, odanošću steći možeš. ²³ A sad počuj o vremenu kada jogin svijet napušta, da ne dođe njemu više; i kad, da se njemu vrati. ²⁴ Vatra, svijetlost, dan, mjeseca pola svijetla, po' sjeverna puta sunca: ko tad' pođe, a zna Brahmam, Brahmi stiže. ²⁵ Dim, noć, mrkla po' mjeseca, i po' puta južnog sunca: jogin koji tada pođe, gre' mjesecu, pa se vraća. ²⁶ Svjetlost, tama - dva su puta, vječne staze ovog svijeta; prva vodi u nepovrat, druga natrag, svijetu, vodi. ²⁷ Jogin koji zna te pute, u zabludi nigda nije. Zato vazda postojano stoj u jogi, o Ardžuno! ²⁸ Jogin koji ovo zna, on ostavlja nagradu od milosrđa, žrtava, isposništva, i od Veda učenja, te iskonskom, višnjem mjestu odlazi.

9 ¹ *Gospod reče:* nezlobivom, tajnu ću ti sad najveću reći, Kralju: iskustvo i mudrost, kojim slobodu od zala steče. ² Krunu znanja i svih tajni, očišćenja sredstvo višnje; neprolazno, zakonito, pristupačno,

ostvarljivo. ³ Ljudi koji ne vjeruju tom učenju istinitom, ne stekav Me, vraćaju se na put smrti i seoba. ⁴ Ja prožimam sav svijet sobom u vidu Neispoljenog; sva bića u Meni leže, ali Ja u njima nisam. ⁵ Ne! Nisu u Meni bića: shvati metod moj božanski! Duh Moj, uzrok i stub bića, u bićima nije, Kralju. ⁶ K'o što vihor lakokrili obuhvaćen etrom biva, tako uzmi i sva bića da u Meni log nalaze. ⁷ Sva će bića krajem vijeka u prirodu ući Moju; na početku novog Vijeka sva ću snova proizvesti. ⁸ Prirodi pribjegav tvornoj, stalno snova proizvađam tu nemoćnu masu bića, sa prirode Moje moći. ⁹ No djelanje to Me za se ne vezuje, o Ardžuno; jer ostajem ravnodušan, neprivržen Svome djelu. ¹⁰ Pod nadzorom Mojim tvarna priroda sva bića rađa, pokretna i nepokretna, i tako se svijet okreće. ¹¹ Zabludjeli preziru Me, ljudski lik kad uzmem na Se, jer neznaju bit Mi višu: da sam vladar bića sviju. ¹² Takvi stoje u prirodi zlih duhova i demona, u zabludu što im vodi težnje, djela, razum, znanje. ¹³ Al' ko stoji u božanskoj prirodi, taj divni zna Me da sam vječno vrelo bića, te Me štuje čvrsta uma. ¹⁴ Slaveći Me vazda, takvi podvižu se s riješenošću. Obuzdani stalno, Meni služe odanošću srca. ¹⁵ Drugi znanja žrtvu Meni daju, dok Me štuju kao jednog, mnogog, višestrukog, na sve strane okrenutog. ¹⁶ Ja sam žrtva višnjim, mrtvim, obred, travka ljekovita, molitva i maslo sveto, vatra, žrtva izlivanja. ¹⁷ Ja sam otac ovog svijeta, mati, tvorac, pradjed njegov; predmet znanja, očistitelj, glas Om, Sama, Rk i Jadžus. ¹⁸ Cilj sam, držač, moćnik, svjedok, konak, azil i prijatelj; izvor, porast i utoka, riznica i sjeme viječno. ¹⁹ Ja toplotu dajem, i Ja kišu šaljem il' ne puštam; Ja sam i smrt i besmrtnost, bit i nebit Ja sam, Kralju. ²⁰ Znalci triju Veda piju some sok, pa od grijeha čisti traže k nebu put, žrtvujuć' Mi: carstvo stiču Indrino, da božanske naslade tu kusaju. ²¹ Kad se neba širokoga nasite, platu prime, gredu svijetu smrtnome. Tako oni što tri Vede slušaju, za nasladom žudeć', stiču prolazno! ²² Ko na Mene misli samo i služi Mi predan trajno, tome nova dobra dajem, i što steče, Ja mu čuvam. ²³ Čak i oni što bozima drugim služe, puni vjere, Meni samo žrtve daju - van propisa, ali daju. ²⁴ Ja sam gospod svake žrtve i primalac. Al' prirodu ne poznaju pravu Moju, te padaju na svijet snova. ²⁵ Bogomoljac gre bozima, sluga mrtvih gre senima, žrec duhova - duhovima: Meni vjeran - Meni hodi. ²⁶ Ko Mi s odanošću pruži list, cvijet, plod il' malo vode, Ja uživam u toj žrtvi, jer je ljubav srca dade. ²⁷ Što god djelaš, što god jedeš, il' žrtvuješ i daruješ, isposništvo svako svoje - kao žrtvu Meni čini! ²⁸ Tim ćeš lance djela stresti i plodova, zlih il' dobrih; predan jogi odricanja, slobodu i Mene steče. ²⁹ Ja sam isti spram svih bića: ni! kog' mrzim, niti volim. Ali Meni vjerni leže u Meni, i

Ja u njima. ³⁰ I najveći grešnik ako Mene štuje, predan Meni, pravednikom takvog zovi, jer odluku pravu nađe. ³¹ Pravednikom taj će brzo postati, mir viječni steći. Jer, upamti, ko god Mene srcem štuje, ne propada. ³² Ko pritekne Meni, Kralju, neka je i niska roda, žena, vajšja ili šudra, najvišoj će meti stići. ³³ A tim pre brahmani vrli, odani mudraci carski! Na prolazni svijet taj plača kad već stiže, Meni teci! ³⁴ U Me mis'o upri, štuj Me, Meni žrtvuj, vjeran Meni; i stremeći k Meni vazda, Meni ćeš i stići, Kralju.

10 ¹ *Gospod reče:* i još jednom, Snažnoruki, riječ najvišu počuj Moju. Dajem ti je dobru željan, jer vidim da rad si znati. ² Ni bogovi, ni mudraci ne znaju porijeklo Moje. Jer sam vrelo Ja jedino i bogova, i mudraca. ³ Ko zna da sam bez početka, nerođen, gospodar svijeta: slobodan je među smrtnim od zablude, od zla svakog. ⁴ Prosvijećenost, mudrost, nezabludivost, istrpljivost, obuzdanost, istina; spokoj, radost-patnja, biće-nebiće, neustrašivost, il' strava mjesto nje; ⁵ Nenasilje, ravnodušnost, dobar glas, darežljivost, dovoljnost, il' rđav glas, isposništvo - razna bića su, a izvor je svima njima u Meni. ⁶ Ja mudraca drevnih sedam i Manava čet'ri rodih Meni slične iz Mog uma: od njih nasta čovječanstvo. ⁷ Ko zna domet moći Moje, ko istinski zna Moj metod, taj u jogi stoji čvrsto, dvoumice tome nije. ⁸ Ja sam izvor svake stvari, sve od Mene proističe. To znajući, prosvijećeni Mene štuju puna srca. ⁹ Mišlju sa Mnom, svim životom, prosvjećujući' jedni druge, i o Meni zboreć' stalno: oni sreću, radost nađu. ¹⁰ Njima, što Me srcem štuju, predavši se jogi trajno, Ja im jogu uma dajem, kojom Meni stići mogu. ¹¹ Sa milosti prema njima, u svom pravom stojeć' bivstvu, Ja razgonim mrak neznanja u njih - lučom znanja žarkom. ¹² *Ardžuna reče:* Višnji Brahma, dom najviši, očistilac krajnji Ti si; nerođeni Bog bogova, i Ličnost božanska vječna. ¹³ Svi Te sveci takvim znaju, i Narada, prorok božiji, Asita, Devala, Vjasa; Ti sam mi se takvim otkri. ¹⁴ Za istinu držim sve to što mi reče, o Gospode! Jer nit' bozi, nit' demoni znaju ispoljenje Tvoje. ¹⁵ Ti sam Sebe znaš kroz Sebe, o, Ličnosti višnja, Bože sviju ljudi i bogova, vrelo bića, Tvorče svijeta! ¹⁶ O, reci mi sva božanska ispoljenja duha Tvoga, kojima svijetove ove prožimaš, u njima traješ! ¹⁷ Kako da Te znam, Svemoćni, za Te mišlju vezan stalno? U kojim sve vidovima da zamišljam Tebe, Bože? ¹⁸ Potanko mi snova reci domet, metod moći Tvoje! Jer nektara riječi Tvojih, ne mogu se nasititi. ¹⁹ *Gospod reče:* počuj rećiću ti višnja ispoljenja duha Moga, ali glavna samo. Jer Mom prostiranju kraja nije. ²⁰ Ja sam duh što u srcima sviju živih bića biva; početak sam i sredina, i kraj bića sviju Ja sam. ²¹ Ja sam Višnu sred Aditja,

sred svjetlila - sunce jarko, Mariči međ' Marutima, i mjesec sam međ' zvijezdama. ²² Ja sam Indra međ' bozima, Sama-veda - međ' Vedama; međ' čulima razum Ja sam, i mis'o u živih bića. ²³ Međ' Rudrama Ja sam Šiva, Kubera - sred Jakša-Rakša; međ' Vasima Oganj Ja sam, i Meru međ' planinama. ²⁴ Međ' žrecima Ja sam prvi, Brhaspati po imenu; međ' vođima vojske - Skanda, i Okean - međ' vodama. ²⁵ Međ' svecima Ja sam Bhrgu, međ' riječima glas Om Ja sam, međ' žrtvama svima - Džapa, sred gromada - Himalaji. ²⁶ Međ' drvećem - smokva sveta, narada međ' prorocima, Čitraratha heruvima, kapila sam sred genija. ²⁷ Indrin slon sam sred slonova, Indrin bjelac međ' konjima, iz nektara što se rodi, i vladalac međ' ljudima. ²⁸ Ja sam Eros životvorni, krava želja - međ' kravama, međ' oružjem - strijela groma, i car zmijski međ' zmijama. ²⁹ Ananta sam usred Naga, Varuna - svem življu voda; Arjaman sam međ' precima, i Jama svih koji krote. ³⁰ Prehlada sam međ' dusima, vrijeme - onih koji broje; lav, car zvijeri, međ' zvijerima, međ' pticama - Višnin or'o. ³¹ Sred ratnika Ja sam Rama, vjetar - među svim što čisti; međ' rijekama svima Gang sam, i ajkula - međ' ribama. ³² U stvaranju - početak sam, kraj, sredina; međ' znanjima - znanje o osnovu duha, i govor sam govornika. ³³ U azbuci slovo A sam, Dvandva - međ' složenicama. Besmrtno sam Vrijeme, Tvorac što na čet'ri strane gleda. ³⁴ Smrt sam što sve grabi. Vrelo novih bića. Sred boginja: Slava, Uspjeh, Riječ, Sjećanje, Mudrost, Strpljenje, Istrajnost. ³⁵ Međ' ritmima - Gajatri sam, međ' himnama - Brhat-sama. Margaširša mjesec Ja sam, i proljeće u godini. ³⁶ Ja sam kocka svih kockara, veličina sveg velikog; hrabrost Ja sam sviju hrabrih, odvažnost sam, i pobjeda. ³⁷ Ja sam Kršna sred Vršnina, Ardžuna sam sred Pandava; Vjasa sam sred pustinjaka, bard Ušana - sred pjesnika. ³⁸ Prut sam onih koji krote, vičnost sam političara; međ' tajnama ćutanje sam, i mudrost sam svih mudraca. ³⁹ Što god sjeme bića bilo, to sam Ja. Jer nema bića, pokretna il' nepokretna, što bez Mene biti može. ⁴⁰ Ispoljenjima božanskim Mojim kraja nema, Kralju. Što ti rekoh, primjer samo jeste dokle moć Mi seže. ⁴¹ Čega god je na tom svijetu moćnog, slavnog i velikog, znaj da vrelo vazda ima u djeliću Moje moći. ⁴² Ali čemu, o Ardžuno, da znaš sve to! Riječju jednom: Sav svijet ovaj održavam tek djelićem jednim Sebe.

11 ¹ *Ardžuna reče:* Sa milosti prema meni, ti mi tajnu krajnju reče, o osnovu duha. Od nje zablude u Meni nesta. ² Čuh potanko o izvoru i utoci bića, Kršno; veličinu neprolaznu saznah Tvoju, Krupnooki! ³ Kakvim Sebe sad opisa, takav jesi, Višnji Bože. Al' Tvoj oblik kao Boga vidio bih

Lice Višnje!⁴ Ako misliš, o Gospode, da sam kadar to vidjeti, ti mi otkrij, o Svemoćni, neprolazni duh svoj sada!⁵ *Gospod reče:* Vidove sad gledaj Moje, na stotine i hiljade: Božanstvene, raznovrsne, raznobojne, raznolike!⁶ Gledaj Rudre, dva Ašvina, i Aditje, i Marute, i Vasave: tol'ko čuda nikad niko vid'o nije!⁷ U Mom tijelu gledaj danas Vasionu skupa cijelu: sve pokretno, nepokretno, i što god ti srce želi!⁸ No ti nisi kadar da Me svojim ljudskim okom vidiš: čudesno ti oko dajem, gledaj Moju moć božansku!⁹ *Sandžaja reče:* Tako zboreć', Dhrtaraštro, Višna, gospod moći tajne, otkri tada pred Ardžunom lik božanski svoj najviši:¹⁰ S bezbroj usta i očiju, s vidova čudesnih silom, s ukrasa božanskih tuštom, i oružja za boj spremna.¹¹ Sa vijencima, ruhom sjajnim, pun mirisa i balsama - sav od čuda satkan, divan, beskrajn, i svud okrenut.¹² Sunaca da tisuć' hoće u mah jedan zasijati, to bi jedva nalik bilo na sjaj ovog Uzvišenog!¹³ Tu Ardžuna vidje sada Kozmos cijeli mnogostruki u jednome združen tjelu, tjelu Boga nad bozima.¹⁴ I čudo ga cijelog uze, od stra' mu se kosa diže, on pred Bogom glavu povi, ruke sklopi, pa Mu reče:¹⁵ *Ardžuna reče:* U Tvom tijelu sva božanstva vidim sad, i sve vrste živih bića - četama; Brahmu na svom prijestolu od lotosa, i sve svece, i sve zmije nebeske.¹⁶ Vidim Tebe, obličja Ti beskrajna, svuda ruke, usta, oči, trbusi. Al' početak, kraj, sredinu u Tebe ja ne vidim, sveta Liče sveopšti!¹⁷ Tebe gledam s krunom, žezlom, diskom, gdje na sve strane liješ mlaze svjetlosti; bljesak silan sunca, vatre odasvud, neizmjerni, oči mi zasljepljuje.¹⁸ Ti si, držim, znanja predmet najviši, vasiono utočište posljednje, vječni čuvar neprolaznog zakona, neuništivi si, Ličnost iskonska.¹⁹ Kraja nemaš, početka ni sredine, bezgranične snage, ruku bezbrojnih; sunce, mjesec kao oči služe Ti, a žar usta Tvojih prži kozmos sav.²⁰ Prostor što od zemlje seže do neba, sve nebeske kraje Sobom prožimaš. Pred čudesnim, strašnim Tvojim oblikom sva tri svijeta od stra' drhte, Svemoćni!²¹ Gle, bogova čete u Te ulaze! Prestravljeni, neki čast Ti odaju, proroci i sveci kliču: slava Ti! I himne Ti silne poju počasne.²² Rudre, Sadhje, Aditje, i Vasavi, Višve, seni, Maruti, Ašvina dva, Siddhe, Jakše, Asure i Gandharvi - svi upiru oči u Te, zgranuti.²³ Ugledavši obličje Ti ogromno, s bezbroj ruku, nogu, usta, očiju, i trbuha, s bezbroj zubi strahotnih, svi svjetovi, i ja s njima, drhćemo.²⁴ Kad vidim gdje k nebu sežeš, goreći u hiljadu boja, žarkih očiju, razjapljenih usta, strepim u srcu, postojanost i mir gubim, o Višno!²⁵ Kad Ti vidim usta, zube užasne, k'o Vremena oganj što svijet guta sav, ja smis'o za pravac gubim, duha mir: smiluj mi se, Utočište svjetova!²⁶ U usta Ti strmoglavce srljaju svi sinovi Dhrtaraštre, gomile kraljeva, i Bhišma, Drona, Karna, i s

njima čete naših prvih boraca. ²⁷ Svi u usta tisuću Ti srljaju, među žrvnje zubi tih stravonosnih; eno nekih od njih među zuba dva kako vise, glava u prah smrskanih! ²⁸ Kao god što rijeka struje bezbrojne moru jednom hrle nezadrživo, tako ovi prvi među ljudima u usta Ti zažarena srljaju. ²⁹ K'o što leptir sumanuto jagmi se za plamenom, da u njemu nađe smrt, tako ljudi strmoglavce hitaju kraju svome, u ustima užasnim. ³⁰ Ti plamenim jezicima zahvataš sve te mase ljudi, pa ih proždireš. Svjetlost Tvoja, Višno, svuda prodire, usijani zraci sav svijet spržiše! ³¹ Reci ko si pod tim likom strahotnim! Smiluj mi se, Tebi slava, Svemoćni! Rad sam znati ko si, Biće iskonsko, jer ne shvatam ovu Tvoju djelatnost. ³² *Gospod reče*: Ja sam Vrijeme koje ništi svijetove, ispoljih se da progutam ljudski rod. Bez tvog mača neće tih ratnika što tu stoje u dvije vojske svrstani! ³³ Zato ustaj, teci slavu! Dušmane pokori, u carstvu silnu uživaj! Ja sam taj što sve njih pobi odavno, a ti povod samo budi, Ardžuno! ³⁴ Sijeci Dronu, Bhišmu, Karnu, Ardžuno, Džajadrathu, druge silne ratnike! Moja ruka ubi ih: ne oklijevaj, bori se, i protivnike svladaćeš! ³⁵ *Sandžaja reče*: Kad Ardžuna ču te riječi Kršnine, on, drhteći od stra', šaka sklopljenih, glavu povi, da Mu počast odadne, pa drhtavim glasom Kršni prozbori: ³⁶ *Ardžuna reče*: S pravom, Kršno, vasseljena nalazi uživanje, sreću - Tebe slaveći. Zli se dusi na sve strane razbjegnu, a blaženih čete čast Ti odaju. ³⁷ I kako da ne slave Te, Svemoćni! Od Brahme si veći, Prvi Uzročer; neuništiv, Bog bogova, beskrajn, dom svijetova; nebit, bit, i što nad tim je. ³⁸ Međ' bozima prvi, Ličnost iskonska, utočište krajnje vasiono si; znalac, predmet znanja, meta najviša, svijet prožimaš Sobom, Hiljadoliki! ³⁹ Ti si Vjetar, Oganj, Smrt, i Vode bog; Mjesec Ti si, Pradžapati praotac. Tebi slava, bezbroj puta ponavljam: vječna slava samo Tvome imenu! ⁴⁰ Slava Tebi na sve strane četiri! Sve što jeste na sve strane, to si Ti. Neizmjerne moći, snage beskrajne, sve svom savršenstvu vodiš: Ti si sve! ⁴¹ Gledajući samo druga u Tebi, drsko zвах Te: Kršno, družer, Jadavo! Iz nemara, il' možda od milošte, jer ne bijah svjestan Tvoje svemoći. ⁴² Od zabave, ne štovah Te dovoljno, za objedom, il' u igri, il' pred san, pred drugima bilo, ili nasamo: Neizmjerni, za sve to oprosti mi! ⁴³ Ti si otac bića svih postojećih, učitelj si njihov, pošter dostojni. U tri svijeta nema Tebi ravnoga, a nekmoli višeg, Silo bezmjerna! ⁴⁴ Zato glavu svijam, padam ničice: Milostivi, milost Tvoju daruj Mi; blag mi budi kao otac sinu svom, k'o drug drugu, kao dragan dragani! ⁴⁵ Kada vidjeh što ne vidje niko prije, i radost mi, i strah srce uzima: pokaži mi lik Svoj stari, Gospode, smiluj mi se, Utočišter svjetova! ⁴⁶ Želim da Te vidim kao obično: s krunom, žezlom, i diskom u

rukama. Uzmi na Se lik sa ruke četiri, tisućruka, sveoblična Ličnosti! ⁴⁷ *Gospod reče*: Sa milosti prema tebi, Ardžuno, lik Moj višnji moći Svojom otkrih ti. Zračni, opšti, bezgranični, iskonski, koji niko drugi do sad ne vidje. ⁴⁸ Ni učenjem Veda, niti žrtvama, isposništvom, milosrđem, obredom - niko na tom svijetu Mene ne vidje u tom liku, osim tebe, Ardžuno. ⁴⁹ Strah odbaci, mir povрати duševni, stravonsni lik Moj ovaj vidjevši! Slobodan od straha, srca radosna, gledaj opet lik Moj drugi, obični! ⁵⁰ *Sandžaja reče*: to rekavši Uzvišeni Ardžuni, pokaza Se u Svom vidu običnom; prijateljski lik uzevši ponovo, prestrašenom Kralju duh On povрати. ⁵¹ *Ardžuna reče*: Gledajući opet Kršno, lik Tvoj ljudski, prijateljski, nad čulima vlast povratih i ponovo sebi dođoh. ⁵² *Gospod reče*: Lik Moj ovaj što sad vidje, teško da ko vidjet' može; čak i bozi vječno žude u tom liku da Me vide. ⁵³ Vedama, ni isposništvom, milosrđem, ni žrtvama - nije Mene sagledati u tom liku što ti vidje. ⁵⁴ Al' potpunom odanošću mogu ljudi uistinu da Me u tom vidu vide, saznaju, u Mene uđu. ⁵⁵ Ko god biće svako ljubi, i ko djela neprivržen, Mene radi, predan Meni, Mene štjuć' - Meni hodi.

12 ¹ *Ardžuna reče*: Koji jogu bolje znaju: jogini što Tebi služe, il' oni što Nemjenljivo štjuju i Neispoljeno? ² *Gospod reče*: One što, um uprev u Me, jogi vjerni, Mene štjuju, uzvišene vjere puni: najboljim u jogi smatram. ³ Al' ko štjuje Neshvatljivo, Vječno i Neispoljeno, Sveprisutno, Nemišljivo, Isto, Stalno, Nepokretno; ⁴ Obuzdavši čula svoja, ravnodušan prema svemu, dobro želeć' svakom biću: i taj isto Meni stiže. ⁵ No mučniji put je onih Neispoljenom što streme; jer tjelesnim bićima je tome cilju teško stići. ⁶ Onaj ko sva djela Meni prepusti, pa, Meni predan, jogom čvrstom mis'o svoju Meni šalje, Mene štjuje; ⁷ Čiji um u Meni leži: tom' ću smjesta Ja priteći, da ga spasem okeana umiranja i rađanja. ⁸ U Me samo um svoj upri, svijest nek' tvoja u Me uđe, i u Meni boravićeš poslije toga, sumnje nije. ⁹ Ali ako kadar nisi da mis'o za Mene vežeš, čini napor da Me stekneš vježbom joge, o Ardžuno. ¹⁰ Ako ni to kadar nisi, a ti djelom služi Meni; jer ko djela Mene radi, savršenstvo ipak stiće. ¹¹ A nisi li ni tom vičan, ti pribjegni Mojoj jogi: odreci se ploda djela, vlast nad samim sobom stekav. ¹² Od vježbe je znanje bolje, a od znanja razmišljanje; odricanje iznad tog je: ono miru pravo vodi. ¹³ Ko nikog ne mrzi, ko je strpljiv, blag i samilostan, slobodan od samoljublja, spram zla-dobra ravnodušan; ¹⁴ Ko je svagda zadovoljan, obuzdan, nepokolebljiv, umom, sviješću, za Me vezan, Meni odan: drag je Meni. ¹⁵ Onaj pred kim svijet ne preza, ko od svijeta

straha nema, kom' su strani: radost, srdžba, strah, pometnja: drag je Meni.
¹⁶ Ko je čist i vičan djelu, a ne lakom na dobitak; neprivržen, nepometen, Meni odan: drag je Meni. ¹⁷ Zla i dobra ko s' odrekne, ko nit' žudi, niti, žali, nit' uživa, nit' prezire: takav vjernik drag je Meni. ¹⁸ Koji istim okom gleda na dušmana, prijatelja, na glas dobar k'o na rđav, na pokudu k'o na hvalu; ¹⁹ Na stud-žegu, radost-patnju; ćutljiv, svačim zadovoljan, bez doma, al' stalna uma: takav vjernik drag je Meni. ²⁰ No oni što, vjere puni, riječ besmrtnu slijede Moju, Meni stremeć' - ti vjernici najvećma su dragi Meni.

13 ⁰ *Ardžuna reče:* Šta su Polje, Znalac polja? Šta Priroda, a šta Ličnost? Šta su Znanje, Predmet znanja? To sam, Kršno, željan znati.
¹ *Gospod reče:* Ovo tijelo, o Ardžuno, nazivaju Poljem; Onog ko zna tijelo - Znalcem polja upućeni u to zovu. ² Znaj da Znalac polja Ja sam na poljima svima, Kralju! A znanje o Polju, Znalcu, za istinsko Znanje smatram. ³ Čuj ukratko šta je Polje i kakvo je; i vidove počuj Polja, i otkud su; ko je Znalac, šta sve može. ⁴ O tom zborahu mudraci u himnama raznovrsnim, izrekama razložnim i jasnim - o tom šta je Brahma. ⁵ Pet stihija, i samosvijest; svijest, i s njom Neispoljeno; deset čula; i um uz njih, najzad, pet predmeta čula; ⁶ Želja-mržnja, radost-patnja, poimanje, razum, volja: tako Polje opisuju, sa njegovim vidovima. ⁷ Nenasilje, i poniznost, iskrenost, postojanost, čestitost, i strpljivost, obuzdanost, učitelju odanost, i čistota (tjelesna i duhovna); ⁸ Prezir za predmete čula, sloboda od samoljublja, svijest o tome da zlo su: patnja, smrt, rođenje, bolest, starost. ⁹ Bestrasnost, i nevezanost za dom, ženu, djecu, slično. Postojana ravnodušnost spram željenog-neželjenog; ¹⁰ I predanost samo Meni jogom, riješenošću uma; povlačenje u samoću i klonjenje od gomile. ¹¹ Postojanost u znanju o osnovu Duha; svijest o svrsi znanja istine: sve to jeste Znanjem što se naziva, a sve tome suprotno - neznanje je. ¹² A sad počuj Predmet znanja (Znaš li to, besmrtnost steče): Brahma Višnji, bez početka, niti biće, nit' nebiće. ¹³ Ruke, noge, usta, glave, oči, uši - svuda ima: prebivajuć' u kozmosu, On sve sobom obuhvata. ¹⁴ Nema čula, al' izgleda k'o da svojstva čula ima. Neprivržen, sav svijet drži; izvan niti, al' ih prima. ¹⁵ Van bića je, i u njima; nepokretan, i pokretan; odveć malen da ga shvatiš, daleko je, i tu blizu. ¹⁶ Nedjeljiv je u bićima. Al' izgleda da se dijeli. On sva bića održava, uništava, snova stvara. ¹⁷ Jeste luča nad lučama što se iznad tmine diže; predmet, cilj, i samo Znanje, u srcima leži svijuu. ¹⁸ Opisah ti, u dvije riječi, Polje, Znanje, Predmet znanja. Moj zavjetnik, kad to shvati, dostojan Mog bivstva biva. ¹⁹ Priroda je čovjekova, k'o i "ličnost", bez početka; vidovi su,

Priroda je ljudska vrelo djela, sredstva, djelatnika; a "ličnost" je izvor moći da stičemo radost-patnju. U prirodi stojeć' ljudskoj, "ličnost" njene niti stiče; privržena njima, rađa s' u utrobi zloj il' dobroj. Duh u našem tijelu zovu: Nadzornik i Odobravač, Održatelj, Uživalac, Gospod moćni, Ličnost višnja. Ko prirodu, njene niti, "ličnost" samu - takvim sazna: ma u kome stanju bio, neće više rođen biti. Jedni Duh u sebi vide razmišljanjem, duhom svojim; drugi - jogom znanja; treći jogom djela Njega stiču. Neki, koji to ne znaju, čuv od drugih, sljeđuju mu; i predani tom što čuše, smrt će ipak prebroditi. Svaki stvor što na svijet dođe, pokretan il' nepokretan, znaj, Ardžuno, da je nast'o spojem Znalca polja s Poljem. Ko vidi da Gospod Višnji u svih bića isti biva, trajuć' i kad njih nestane: taj doista vidi, Kralju! Jer ko vidi da Bog isti u svih bića obitava, samog sebe ne povrijedi, zato višnjoj meti stiže. Ko u svakom djelu vidi da priroda djela samo, i da duh djelatnik nije, uistinu takav vidi. Kad sva stanja bivstva vidi da u Jednom samo leže, i iz Jednog da izviru, tada s Brahmom jedno biva. Iznad niti Duh je Višnji, nepropadljiv, bez početka: mada On u tijelu biva, niti djela, nit' se kalja. K'o što etar sveprisutni ne prlja se, jer je tanan, tako i Duh ne kalja se dok u svačijem tijelu biva. I k'o god što jedno sunce obasjava sav svijet ovaj, tako i Gospodar polja osvjetljuje Polje cijelo. Ko mudrosti okom umije da Znalca od Polja dijeli, ko zna za oslobođenje od prirode: Višnjem stiže.

14 ¹ *Gospod reče:* Mudrost ću ti sad najvišu (međ' znanjima znanje prvo) reći: mudrac, svijet napustiv, njome savršenstvu stiže. ² Njoj pribjegav i postavši Meni sličan, slobodan je: od rođenja - na početku, od propasti - krajem Vijeka. ³ Višnji Brahma jeste Meni materica: u nju sjeme bacam Svoje. Sviju bića to je vrelo, o Ardžuno. ⁴ Koji god da oblik začnu materice širom svijeta, Višnji Brahma utroba je, Ja - Otac što sjeme daje. ⁵ Vrlina i Strast i Tama, prirode tri niti, dušu besmrtnu k'o sužnja drže u svačijem tijelu, Kralju. ⁶ Vrlina, Međ' njima, čista, prosvjećuje, zdravlje daje. Al' vezuje dušu ipak - privrgom za sreću, znanje. ⁷ Strast je neka vrsta želje, porod žudnje i privrge; okiva u tijelu dušu - vezanošću za djelanje. ⁸ A Tama je kći neznanja; u zabludu dušu vodi, okiva je - nemarnošću, ljenošću i učmalošću. ⁹ Strast vezuje za djelanje, a Vrlina za blaženstvo; ali Tama, skrivši znanje, duh vezuje za nemarnost. ¹⁰ Il' Vrlina nadmašuje dve ostale niti, ili Strast nad njima maha hvata, il' Tama nad drugim dvjema. ¹¹ Kad potekne svjetlost znanja kroz sve dveri našeg tijela, tada sumnje

nemaj, Kralju, da Vrlina preovlada. ¹² Kad se javi poduzetnost, gramzivost, duh poslovanja, pohlepa i nespokoјstvo: tad prevagu Strast odnese. ¹³ Mračnjaštvo i neaktivnost, nebrižljivost i zabluda javljaju se, o Ardžuno, zacari l' se Tama samo. ¹⁴ Kad u času rastočenja tijela njim' Vrlina vlada, duša grede svjetovima čistih koji Višnje znaju. ¹⁵ Kad Strast vlada, rodiće se sred onih što rob su djela; a kad Tama - tad se rađa u utrobi zabludjeloj. ¹⁶ Plod pravoga djela jeste čist, u skladu sa Vrlinom. A plod Strasti jeste patnja, plod je Tame neznalaštvo. ¹⁷ Od Vrline znanje biva, gramzivost je porod Strasti, dok zabludu Tama rađa, nebrižljivost i neznanje. ¹⁸ Vrlji ljudi uvis streme, Strasti sužnji srijedu drže; a mračnjaci, u najnižoj niti stojeć', na dno tonu. ¹⁹ Sagleda li vidovita da djelaju niti samo, zna li šta nad njima stoji, Mome bivstva stanju stiže. ²⁰ Vine li se duša iznad te tri niti tijela, spas će od rođenja, patnje, smrti, starosti, i vječnost steći. ²¹ *Ardžuna reče:* Šta su obilježja onog što tri niti prevaziđe? Kakvoga je on držanja, i kako tri niti svlada? ²² *Gospod reče:* Onaj koji nit' prezire prosvijećenost, il' djelatnost, il' zabludu - kad se jave, nit' ih želi, kad nestanu; ²³ Ko ostaje ravnodušan, nepometen, pred tri niti, čvrst, spokojan, svjestan toga da djelaju niti samo; ²⁴ Kom' su isto: radost-patnja, slava-rug; gruda zemlje, grumen zlata, ili kam; čast, nemilost, prijatelj il' dušmanin; ko u dobru isti biva k'o u zlu; ²⁵ Čiji um se ne koleba, ko samo u sebi stoji, odrekav se poduhvata: taj tri niti prevaziđe. ²⁶ I ko Meni čvrsto služi, disciplinom odanosti, savladavši te tri niti: spreman je da Brahmom bude. ²⁷ Jer osnova Brahme Ja sam, besmrtnoga, nemjenjivog; i zakona vječitoga, i blaženstva potpunoga.

15 ¹ *Gospod reče:* Viječnoj svetoj smokvi jesu korijen gore, grane dolje; lišće su joj Vede, kažu: ko nju zna, taj zna sve Vede. ² Grane širi u vis k'o i naniže; nitima se one hrane; mladice predmeti su čula; njeni korijeni u svijet ovaj sežu: to su djela sva. ³ Svijet ne shvata njeno pravo obličje, ni početak, ni kraj, niti osnovu. Korijene ćeš čvrste ovog drveta bradvom jakom odricanja posjeći. ⁴ Tad potraži mjesto ono s kojeg se, ko mu stigne, na svijet ovaj ne vraća; zborčić: "Licu iskonskome pritičem, od kog' prvog tok kozmički poteče". ⁵ Slobodni od oholosti, zablude, zle privrge, želje, patnje-radosti, nezbunjivi, Duhu samo predani; takvi mjesto tome vječnom stigoše. ⁶ Njega sunca zrak ne zari, mjesečina, ni sjaj vatre; stanište je Moje višnje: ko mu stigne, ne vraća se. ⁷ Kad vječiti djelić Mene, duša živa, na svijet dođe, vuče k sebi plod prirode: čula pet i razum šesti. ⁸ Bilo tijelo da uzima, ili tijelo da napušta, njih sa sobom vazda nosi, baš k'o

vjetar miris s cvijeta. ⁹ Ona - ta je što uživa sve predmete čula redom: okom, uhom i jezikom, nosom, rukom i razumom. ¹⁰ Dok boravi, kad polazi, il' kad niti tijela prima, zabludjeli ne vide je; al' je oko mudrih spazi. ¹¹ Jogini što napor čine, vide je u srcu svome; glupi i nesavršeni, kraj sve volje, ne vide je. ¹² Svijetlost što u sunca jeste, kojom sav svijet obasjava, sjaj mjeseca i žar vatre - znaj da Moja svijetlost jesu. ¹³ Prodrijevši u zemlju, snagom Ja sva bića održavam; i postavši soma sočna, svim biljkama hranu dajem. ¹⁴ Kao vatra-varilica u svih živih bića bivam; tu, pomiješan sa disanjem, sve četiri hrane varim. ¹⁵ U srcima bića sviju počivam; Ja sjećanje, znanje, dokaz darujem; sviju Veda predmet znanja jedini, Ja sam znalac Veda, tvorac Vedanta. ¹⁶ Dva su Lica na tom svijetu: Prolazno i Neprolozno; sva su bića to Prolazno, Neprolozno - jeste Stalni. ¹⁷ Al' još više Lice ima, najvišim ga Duhom zovu; Gospod vječni, On tri svijeta prožima i održava. ¹⁸ Ja sam iznad Prolaznoga, više Neproloznog Ja sam; svi Me ljudi i sve Vede kao Lice Višnje slave. ¹⁹ Onaj ko Me, van zablude, sazna kao Lice Višnje, taj sve znanje steče, i taj Mene cijelim bićem štuje. ²⁰ Učenje ti ovo, Kralju, k'o najvišu otkrih tajnu; ko je shvati, mudrost steče, i sva svoja djela svrši.

16 ¹ *Gospod reče:* Obuzdanost, darežljivost, čestitost, isposništvo, žrtve, Spisa učenje, postojanost u jogi saznavanja, i čistota srca, neustrašivost; ² Nenasilje, staloženost, istina, odricanje, nezlobivost, samilost, negramzivost, pristupačnost, poniznost, i vedrina duha, nekolebljivost; ³ Moć, odlučnost, čistota, trpeljivost, sloboda od obijesti i gordosti: to su svojstva onoga što rodi se da božanski udes stekne, Ardžuno! ⁴ Licemjernost, gnjev, oholost, objest, osornost, neznanje - svojstva jesu onog što se za demonski udes rodi. ⁵ Božanska - oslobođenju, kob demonska ropstvu vodi. Al' ne boj se, ti si rođen za božanski udes, Kralju! ⁶ Dvije su vrste živih bića: bogolika i demonska. O prvima dosta rekoh; šta su druga, počuj sada. ⁷ Ta ne znaju šta djelati, a šta valja ne djelati. Čestitosti, ni čistote, ni istine - u njih nije. ⁸ Po njima, bez Boga svijet je, bez istine i oslonca; nije post'o uzročnošću, već požudom - ništa više! ⁹ Držeći se tog nazora, izgubljene duše ove, ti zlotvori plitka uma rađaju se na smak svijeta. ¹⁰ Licemjeri, tašti, drski, nezasite žudi sužnji, zabludom laž prigriše, te prljava djela čine. ¹¹ Obuzeti mnoštvom briga, kojih samo smrt ih spase, u užitku svrhu vide, držec' da u tome sve je. ¹² Ove sužnje želje-srdžbe tisuć' kvrga žudi steže, te prljava zgrću blaga, da ispune želje svoje. ¹³ "To sam danas zaradio, tu ću želju ostvariti; ovo blago

sad je moje, a ono će sutra biti." ¹⁴ "Tom takmacu dođoh aka, i druge ću ja pobiti, ja sam gazda, ja uživam, moćan, srećan i uspješan." ¹⁵ "Bogat sam, visoka roda: niko meni ravan nije! Žrtve, dare dijelim, živim..." Tako zборе, zabludjeli. ¹⁶ Zavedeni maštom silnom, u zablude mrežu pali, uživanja svojih sužnji – u prljavi pak'o tonu. ¹⁷ Samoljupci, tašti, drski, i obijesni sa svog blaga, žrtve vrše po imenu, van propisa, svijeta radi. ¹⁸ Sebičnosti služeć', sili, nadmenosti, žudi, gnjevu; preziru Me, zlosti puni, u svom tijelu, i u drugih. ¹⁹ Te najgore međ' ljudima, zle, svirepe, mržnje pune, stalno snova bacam samo u demonske materice. ²⁰ Sa svakim rođenjem novim u zabludi, s demonima, ne stižu do Mene nikad, već najnižoj meti gredu. ²¹ Trokrile su dveri pakla, što u propast dušu vode; Žudnja, Srdžba i Gramzivost; zato tog se trojstva kloni! ²² Ko se trojih dveri spase, što u tminu adsku vode, duši svojoj dobro čini, te najvišoj meti stiže. ²³ Ko odbaci zakon Pisma, pa živi po ćudi želja, niti stiže savršenstvu, ni sreći, ni meti višnjjoj. ²⁴ Za mjerilo Pismo uzmi - šta da činiš il' ne činiš; i znajući zakon Pisma, djela vrši na tom svijetu!

17 ¹ *Ardžuna reče:* Vjere pun, ko žrtve vrši ne mareć' za slovo Pisma: šta osnovu takvom čini - Strast, Vrlina, ili Tama? ² *Gospod reče:* Trojaka je vjera ljudi, jer prirode njine plod je: vrla, strasna, ili mračna. Počuj sada što o tome! ³ Vjera bića svih u skladu sa suštinom njihovom stoji; od vjere je čovjek stvoren: kakva vjera, takav čovjek! ⁴ Vrli služe bogovima, strasni - polubogovima, a ostali, ljudi tame, - duhovima i sjenima. ⁵ Pritvorice, samoljupci, žudnje, strasti i nasilja sužnji, van propisa Pisma ubijaju tijelo svoje. ⁶ Nerazumni, glađu more skup stihija u svom tijelu, i zajedno s njima - Mene: demonski su smjeri njihini. ⁷ Hrana, svakom srcu draga, žrtva, zavjet, milostinja - takođe su od tri vrste: čuj razliku među njima! ⁸ Hrana koja život, zdravlje, snagu, krepkost, radost daje, jaka, slatka i ukusna, - ljudima je vrlim draga. ⁹ Gorka, slana, ljuta hrana, nadražljiva il' kisela, što bol, patnju, bolest stvara, - ljudima je strasnim draga. ¹⁰ Ustajala, bezukusna, ukvarena, smradna hrana, nečista i odbačena, - ljudima je mračnim draga. ¹¹ Prinesena kao dužnost, bez želje za plodom od nje, prema Pismu, s odanošću uma: jeste žrtva vrlih. ¹² Prinesena ploda radi, što se od nje očekuje, ili radi razmetanja: takva žrtva jeste strasnih. ¹³ Žrtva što se kosi s Pismom, bez molitvi i bez hrane, bez nagrade svešteniku, i bez vjere: jeste mračnih. ¹⁴ Zavjet tijela: štuj bogove, sveštenike, učitelje i mudrace. Nenasilje, budi čestit, čist i čedan. ¹⁵ Zavjet riječi: istinite i ljubazne riječi zbori, van uvrede, dobra srca; i recituj Vede

vazda. ¹⁶ Zavjet uma: dobrodušnost i vedrina duha stalna, ćutljivost, ćistota srca i potpuna vlast nad sobom. ¹⁷ Kad zavjeta ta tri jogin, pun najviše vjere, drži, bez želje za plodom od njih: takav zavjet jeste vrlih. ¹⁸ Zavjet vršen radi ćasti, poštovanja il' divljenja, sa pritvore: jeste strasnih. Nepostojan, prolazan je. ¹⁹ Zavjet koji u zabludi stojeć' grdnoj, ljudi vrše, sebe mućć', nišćć' druge: takav zavjet jeste mraćnih. ²⁰ Dar ućinjen kao dužnost, bez pomisli na uzdarje, vrijednom licu, u ćas pravi, na svom mjestu: jeste vrlih. ²¹ Dar ućinjen iz raćuna, sa pomišlju na uzdarje, il' udijeljen teška srca: nosi ime dara strasnih. ²² Dar ućinjen nedolićnom, van pravoga ćasa, mjesta, il' bez pažnje prema licu i s prezirom: dar je mraćnih. ²³ Om, Tat i Sat - trostruko su obilježje Brahme; njima ustanovi od davnina Źrtve, Vede i Brahmane. ²⁴ I zato tumaći Brahme, kad Źrtvuju, dare dijele, il' zavjete Pisma vrše, Om će najprije pomenuti. ²⁵ Tražioci spasenja će, kad Źrtvuju, zavjet vrše, dare dijele van dobitka, Tat ("To") najprije pomenuti. ²⁶ Rijeć Sat znaći postojanje, i vrlinu znaći, Kralju; al' se ona primjenjuje i na djelo vrijedno hvale. ²⁷ Postojanost u Źrtvama, zavjetima, darovima, - ime Sat takoće nosi, i ćin svaki u tu svrhu. ²⁸ Svaka Źrtva, dar, ćin, zavjet, koji se bez vjere vrše - ne-Sat jesu: ništa nisu na ovom il' onom svijetu.

18 ¹ *Ardžuna reće:* Istinu bih znati htio o tom' šta je odricanje, a šta opet napuštanje: to mi sada reci, Kršno! ² *Gospod reće:* Bježanje od ploda djela napuštanjem mudri zovu; bjeg od djela, ploda želje, odricanjem oni zovu. ³ "Bjež' od svakog djela: zlo je!" - Mudri vele. Drugi opet: "ne bježi od takva djela k'o dar, Źrtva, zavjet što su!" ⁴ Poćuj sada sud Moj o tom napuštanje šta je. Jer se napuštanje, o Ardžuno, k'o trojako objašnjava. ⁵ Źrtve, dare i zavjete ne napuštaj, nego vrši. Jer zavjeti, dari, Źrtve ćistioci mudrih jesu. ⁶ Ali i njih kada vršiš, privrženost ti napusti, slobodan od ploda budi: to je Moja rijeć posljednja. ⁷ Odricanje dužnog djela nije dobro. Napuštanje takva djela, iz zablude, prirode je mraćne svojstvo. ⁸ Ko se dužna djela kloni, jer bol ono, muku nosi, napuštanju strasnih teće: neće platu za to steći. ⁹ Al' ko dužno djelo ćini znajući da tako treba, neprivržen plodu djela, napuštanju vrlih teće. ¹⁰ Mudar, stojeć' u vrlini, izvan sumnji - takav asket ne kloni se neprijatnog, nit' prijatnom teži djelu. ¹¹ Ćovjeku je nemoguće da se svakog djela kloni: ko odbaci plode djela, tog asketom pravim zovi. ¹² Drag, neželjen, i mješovit - trojaki plod djela ćeka privržen, poslije smrti: al' nijedan baš asketa. ¹³ A sad poćuj, Snažnoruki, o pet ovih ćinilaca za kraj srećan svakom djelu, kako Sankhja o tom' ući!

Temelj radnje, i djelatnik, i oruđa razne vrste, i pokreti mnogostruki, providenje, kao peto.¹⁵ Ma koje da čovjek djelo čini - tijelom, umom, riječju, bilo dobro il' rđavo: ovih pet su činiooci.¹⁶ Zato kada nerazumni, što um svoj ne usavrši, misli da duh nezavisni djelatnik je, taj ne vidi.¹⁷ Slobodan od samoljublja, čiji um se ne ukalja: mada ništi vojsku ovu, nit' ubija, nit' je vezan.¹⁸ Znalac, znanje, predmet znanja - potstreka su tri na djelo; djelatnik, oruđe, radnja - tri su zgloba svakog djela.¹⁹ Znanje, radnja, djelatnik su (po učenju u nitima) od tri vrste, k'o i niti. Čuj o njima sad kakvi su!²⁰ Znanje kojim u svih bića jedno stanje bivstva vidiš, nedjeljivo u djeljivih, nemjenjivo: jeste vrljih.²¹ Znanje što u sviju bića (zato što je za se svako) mnoštvo raznih stanja bivstva vidi: jeste znanje strasnih.²² Znanje što se za stvar jednu hvata k'o da je ona sve je, ne hajuć' za uzrok, bitnost: jeste usko znanje mračnih.²³ Dužno djelo, koje činiš neprivržen plodu djela, izvan mržnje il' ljubavi, takvo djelo jeste vrljih.²⁴ Ono djelo što ga vrše sa naporom silnim, mnogim, žudnje puni, samoljublja, takvo djelo jeste strasnih.²⁵ Djelo koje u zabludi počnu, ne misleć' na štetu, snagu svoju, dobro drugih, posljedice: jeste mračnih.²⁶ Slobodan od ploda djela, nesebičan, radan, riješen, kog' ne mijenja uspjeh, poraz: djelatnik Vrline jeste.²⁷ Rob radosti, patnje, strasti, nečist, gramziv i nasilnik, što za plodom djela žudi: djelatnik je niti Strasti.²⁸ Neobuzdan, prostak, nadmen, varalica, lijen, nepošten, malodušan, oklijevalo: djelatnik je niti Tame.²⁹ Počuj sada, o Ardžuno, iscrpno i ponaosob o tri uma i tri volje, sve u skladu sa tri niti!³⁰ Kad zna šta je dužno djelo, a šta ne; čega treba strahovati, čega ne; šta vezuje, a šta duh oslobađa: takav um Vrline jeste, Ardžuno.³¹ Kad razumije sve pogrešno - šta da čini, il' ne čini, šta je pravo, a šta krivo: takav um je niti Strasti.³² A kad, obavijen mrakom, shvata krivo kao pravo, i sve stvari naopačke: takav um je niti Tame.³³ Volja kojom obuzdavaš um, disanje i sva čula, stojeći u jogi čvrsto: ta volja Vrline jeste.³⁴ Ona volja što čovjeka za žud, blago, obred veže, jagmeć' se za plodom od njih, jeste volja niti Strasti.³⁵ Volja kojom nerazumni ne napušta san, strah, žalost, malodušnost il' nadmenost: jeste volja niti Tame.³⁶ Počuj sada o tri sreće! Ona sreća kojoj čovjek poslije vježbe duge stiže, kao kraju patnji sviju;³⁷ Što najprije na otrov liči, al' na kraju nektar biva, kći vedrine uma, duha: ta sreća Vrline jeste.³⁸ Ona sreća što se rađa spojem čula s predmetima, nektar prvo, najzad otrov: jeste sreća niti Strasti.³⁹ Sreća što duh zabluduje na početku k'o na kraju, kći ljenosti, sna, nemara: jeste sreća niti Tame.⁴⁰ Ni na zemlji među ljud'ma, ni na nebu međ' bozima nema bića van tri niti, što prirode tvarne plod su.⁴¹ Dužnosti se čet'ri kaste po nitima tvarnim

djele: bio brahman, il' kšatrija, vajšja, ili šudra, Kralju. ⁴² Vlast nad sobom, mir, zavjeti, strpljivost, čistota, časnost, vjera, mudrost: dužnosti su, plod prirode brahmanove. ⁴³ Čojstvo, duh, čvrstina, vičnost, postojanost na bojištu, darežljivost, gospodstvenost: plod prirode kšatrijine. ⁴⁴ Zemlja, stoka, trgovina - prirodna je dužnost vajšje; a služenje drugim, Kralju, prirodna je dužnost šudre. ⁴⁵ Svome poslu rad i odan, savršenstvu čovjek stiže. A sad počuj kako takav savršenstvo svoje stiče! ⁴⁶ Onog što je Vrelo djelu, što prožima sav svijet Sobom, njega slaveć' djelom svojim, savršenstvo čovjek stiče. ⁴⁷ Svoju dužnost vršiti, ma osrednje, bolje je no tuđu, makar izvrsno; od prirode dato djelo vršiš li, slobodan od grijeha bićeš, Ardžuno! ⁴⁸ Svoje djelo ne napuštaj, makar bilo i manjkavo. Jer poduhvat svaki mana, k'o dim vatru, zamračuje. ⁴⁹ Duh ukrotiv, želje prognav, ne vezujuć' um nizašta, odricanjem takav stiče slobodu od djela krajnju. ⁵⁰ Kad to savršenstvo stekne, počuj sada u dv'je riječi kako takav Brahmi stiže, mudrosti vrhuncu krajnjem! ⁵¹ Suzdan, pročišćena uma, i kroteći duh svoj čvrsto, predmete odbaciv čula, iznad žudnje i prezira; ⁵² Obuzdavši riječ, um, tijelo, ravnodušan prema svemu; u samoći, jeduć' malo, predan jogi razmišljanja; ⁵³ Van gordosti, samoljublja, imovine, sile, gnjeva, želje; miran, nesebičan: spreman je da Brahmom bude. ⁵⁴ S Brahmom jedno, vedra duha, on nit' žudi, niti žali; prema svakom biću isti, on odanost Meni stiče. ⁵⁵ Odanošću saznaje Me: Koliki sam, Ko sam stvarno; a saznav Me uistinu, ulazi u Mene smjesta. ⁵⁶ U Meni k'o utočištu, neka djelo svako vrši: milošću će Mojom steći dom vječiti, neprolazni. ⁵⁷ Mišlju djelo svako predaj Meni, budi sav u Meni; pribjegavši jogi uma, u Me samo mis'o upri! ⁵⁸ Mišlju sa Mnom, sve teškoće milošću ćeš Mojom preći. Al' ako, iz samoljublja, ne slušaš Me, izgubljen si! ⁵⁹ Prigrliš li samoljublje, "Boriti se neću!" misleć': riješenost je zalud tvoja, jer priroda nagnaće te. ⁶⁰ Iz zablude, što djelati ti ne želiš, učinićeš protiv volje, jer si vezan djelima prirode svoje. ⁶¹ Gospod leži, o Ardžuno, u srcima bića sviju: okreće ih moći Svojom, baš kao na koncu lutke! ⁶² Bićem svojim svim u Njemu utočište traži, Kralju! I milošću Njegovom ćeš mir krajnji, dom vječni steći. ⁶³ Predadoh ti mudrost ovu, međ' tajnama tajnu prvu: porazmisli o njoj dobro, pa učini kako hoćeš! ⁶⁴ Čuj još jednom riječ Mi višnju, najvišu od tajni sviju! Rećiću ti šta je za te dobro: srcu drag si Mome. ⁶⁵ Umom sa Mnom, odan Meni, Meni žrtvuj, poštuj Mene; i Meni ćeš samo stići, riječ ti dajem: drag si Meni. ⁶⁶ Dužnosti sve druge pusti, u okrilje teci Meni! I ne brini: izbavljenje pružiću ti od svih zala. ⁶⁷ I ne reci ovo nikom ko zavjetom prožet nije, odanošću, poslušnošću, ili koji huli na

Me. ⁶⁸ Al' ko tajni toj najvišoj Meni vjerne duše uči, odanošću prožet silnom, doista će Meni stići. ⁶⁹ Nema drugog međ' ljudima ko Mi veću ljubav čini, nit' je ikog na tom svijetu ko bi Meni draži bio. ⁷⁰ I ko bude čit'o ovaj naš razgovor o dužnosti, već i time prinijeće Mi žrtvu znanja, tako držim. ⁷¹ I ko bude sluš'o samo, bez huljenja i pun vjere, izbavljenje sebi steče, pravednika svijet blaženi. ⁷² O Ardžuno, ču li ovo umom što ne luta drugdje? Razbih li u tebi time zabludu, taj plod neznanja? ⁷³ *Ardžuna reče:* Smutnja nesta, pamćenje me opet služi, Tvojom voljom; sumnji nemam, stojim čvrsto, djelaću po Tvojim riječi. ⁷⁴ *Sandžaja reče:* Eto, tako taj čudesni čuh razgovor, što ga Kršna s uzvišenim Kraljem vodi, od kog mi se kosa diže. ⁷⁵ Sa milosti Vjase čuh ja tu najvišu od svih tajni, učenje o jogi što ga Gospod joge glavom daje. ⁷⁶ O Kralju, kad god se sjetim tog čudesnog, svetog zbora među Kršnom i Ardžunom, od radosti drhtim snova. ⁷⁷ I kad god se, Kralju, sjetim čudotvornog lika Višne, divljenje je silno moje, od radosti drhtim snova. ⁷⁸ Gdje god Gospod joge Kršna i Ardžuna strijelac bili, tu su sreća i pobjeda, napredak, pravednost navijek.